

Hilde Reints

gemeentesecretaris / algemeen directeur Gemeente Oss

voormalig directeur Zorg, Jeugd, Onderwijs en Diversiteit Gemeente Amsterdam

CARING TOGETHER

In 'De winst van het sociaal domein' doen de gezamenlijke Nederlandse gemeenten een voorstel voor een samenhangende aanpak van de drie grote actuele maatschappelijke opgaven: het herstellen van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven. Het zijn grote opgaven, die sterk met elkaar samenhangen en een langjarige en niet-vrijblijvende samenwerking van de overheid en alle maatschappelijke partners in en rondom het sociale domein vragen.

"Caring together to make a difference"

Goede zorg vraagt gezamenlijkheid. De kern van de propositie is, dat een aanpak alleen in samenhang rendeert en meerwaarde voor inwoners creëert: investeren in het sociaal domein ontketent maatschappelijke besparingen. De randvoorwaarden die de gemeenten stellen aan hun inbreng in de gezamenlijke aanpak zijn voldoende financiële middelen, sturing die werkt, geredeneerd vanuit de uitvoering en een gezamenlijke opdracht voor een sterk sociaal domein. Hoe belangrijk die derde voorwaarde is, de gezamenlijke opdracht, wordt geïllustreerd aan de hand van de Schotse samenwerking op het gebied van zorg en welzijn.

Dat een sterk gezondheidsstelsel noodzakelijk is voor het tegengaan van de groeiende tweedeling door sociaaleconomische gezondheidsverschillen is inmiddels common sense. En ook het inzicht dat zo'n sterk gezondheidsstelsel, de opgave van gezondheid, het bereiken van een gezonde samenleving, vragen om een bredere scope dan de inzet van alleen (medische) zorg en ondersteuning, is breed erkend, bijvoorbeeld in het recent afgesloten Integraal Zorg Akkoord (IZA).

De Schotse aanpak

In Schotland is, mede daarom, in 2014 gekozen voor de inrichting van Health and Social Care Partnerships (HSCP's) om samenhang en samenwerking wettelijk te verankeren en ook echt te realiseren. In de HSCP's sturen overheden en zorgverzekeraars samen op geïntegreerde zorg en ondersteuning op lokaal niveau. Dicht bij de inwoner en passend bij de buurt of wijk waarin wordt gewerkt.

Deze aanpak, met een wet die een opdracht geeft voor integrale samenwerking, werkt. Vanuit een gedeelde visie voor gezondheidszorg en sociale ondersteuning realiseren de HSCP's in de regio Greater Glasgow inmiddels echte gezamenlijke uitvoering. Waarin budgetten grootschalig en gezamenlijk worden gericht, waarin samen wordt geleerd en ontwikkeld en waarin samenhang niet meer alleen voortkomt uit wettelijke verplichting maar ook uit diepgevoelde noodzaak en vanzelfsprekendheid.

In East Renfrewshire is de samenwerking fysiek zichtbaar geworden met het Eastwood Health and Care Centre. Een gebouw waarin alle eerstelijnsgezondheidszorg- en welzijnsvoorzieningen samen een plek hebben en dat inmiddels de standaard is geworden voor de bouw van maatschappelijke voorzieningen in heel Schotland. De gebruikers zouden niet meer terug willen naar vroeger, ze zien dat 'samenwonen' werkt.

In de gemeente East Dunbartonshire maakt de breed gedeelde en doorleefde gezamenlijke visie indruk. De social worker, de nurse, het gemeenteraadslid, de voorzitter van de Health Board... allemaal vertalen ze dezelfde missie naar hun dagelijkse werkpraktijk "Caring together to make a difference". Ze zijn unaniem enthousiast over deze nu vanzelfsprekende werkpraktijk. In de coronaperiode heeft deze zich meer dan ooit bewezen, zeggen ze. Nu zou ik zeker niet willen pleiten voor nieuwe wetgeving om ook in Nederland de samenwerking te verankeren en vandaaruit (pas) te gaan werken aan integrale zorg en ondersteuning. Laten we de voorbeelden van Schotland en ook de succesvolle ervaringen uit eigen land (Welzijn op recept, Blauwe Zorg etc.) gebruiken om gewoon te doen. Niet om in nieuwe proeftuinen en pilots te ontdekken dat het beter werkt als we een gezamenlijke opdracht hebben, maar door de eigen organisatiebelevingen integraal in dienst te stellen van de mensen die te maken hebben met ongezondheid, onzekerheid, ongelijkheid.

Amsterdam Vitaal en Gezond

In Amsterdam zijn de eerste stappen daartoe veelbelovend. In "A'dam Vitaal en Gezond" bundelen gemeente en zorgverzekeraar én alle zorg- en welzijnsorganisaties (van universitair ziekenhuis en langdurige zorg tot sociale buurtteams en welzijnswerk) de krachten om ervoor te

zorgen dat Amsterdammers ook in de toekomst vitaal en gezond kunnen leven en gebruik kunnen maken van goede en betaalbare ondersteuning en zorg. De gezamenlijke opdracht die alle deelnemers aan "A'dam Vitaal en Gezond" aan zichzelf hebben gegeven is, dat alle Amsterdammers in 2040 gelijke kansen hebben op goede gezondheid.

En hoewel de spannende, met name budgettaire keuzes en financiële gevolgen, nog moeten worden aangeraakt, leidt de samenwerking al tot betekenisvolle resultaten. Zo werken corporaties en gemeenten nu als vanzelfsprekend samen met zorg- en welzijnsaanbieders aan de inrichting van het nieuwe stadsdeel Strandeiland. En komt er één team met één telefoonnummer voor alle nachtzorg in de stad, in plaats van de versnipperde aanpak met tientallen organisaties nu. En is er een integraal servicecentrum waar medewerkers uit de zorgsector terecht kunnen voor snelle hulp bij bijvoorbeeld het zoeken naar een woning.

Tot slot

De benadering van maatschappelijke vraagstukken en 'wat past' verschilt per land, per regio, per stad en is afhankelijk van de bestaande gewoontes, beschikbare kennis, opgedane ervaringen enzovoorts. Zowel in Schotland als in Nederland zien we dat het helpt om binnen die verschillen te werken aan het formuleren van de gezamenlijke opdracht. En als we willen dat een aanpak van de actuele maatschappelijke opgaven gaat werken voor inwoners dan is samenhang zelfs noodzakelijk. De vraagstukken zijn te verweven en te groot om zonder elkaar aan te pakken. Als je Glaswegian bent, of Amsterdammer, kun je er in ieder geval al op rekenen dat de overheid en de maatschappelijke partners er voor je zijn. Vanuit een gezamenlijke opdracht die soms wel en soms niet is vastgelegd in een wet: Caring together to make a difference! ◊

